

PRINS DRIES

STEDELIJKE

BASISSCHOOL

Deze bijdrage heeft als doel om het 'observeren', 'het in kaart brengen van leerlingen met problemen' te verbeteren. Hopelijk zorgt deze bijdrage ervoor dat we gaan reflecteren en dat zo de kwaliteit van ons handelen 'verbetert'. Deze bijdrage is een aanzet tot bijsturen van ons handelen.

Misschien vind je hier zelf ideeën om een en ander te bewerkstelligen...

HANDELINGSGERICHT WERKEN IN DE KIJKER...

Systematisch en actueel de vorderingen van leerlingen volgen:

1. Leraren nemen systematisch en regelmatig (methodeonafhankelijke en methodegebonden) toetsen af om de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen te volgen. → DUDAL, CITO, AVI
2. Leraren analyseren en interpreteren de toetsresultaten teneinde zicht te krijgen op de opbrengsten van hun onderwijs en op het ontwikkelingsperspectief en de onderwijsbehoeften van de leerlingen.
3. Leraren observeren de interacties tussen en met leerlingen en de effecten van hun onderwijsaanbod.
4. Leraren voeren gesprekken met kinderen om vanuit hun perspectief zicht te krijgen op hun onderwijsbehoeften en om hen actief te betrekken bij hun ontwikkeling en mede-eigenaar te maken van de aanpak. *
5. Leraren voeren gesprekken met ouders om vanuit hun perspectief zicht te krijgen op de onderwijsbehoeften van hun zoon/dochter en om, passend bij de mogelijkheden van de ouders, met hen samen te werken rondom de ontwikkeling van hun kind. *
6. Leraren verzamelen, analyseren en interpreteren systematisch gegevens over leerlingen ten aanzien van hun sociaal-emotionele ontwikkeling en werkhouding/taakaanpak, teneinde in pedagogisch opzicht zicht te krijgen op hun onderwijsbehoeften.
7. Leraren brengen bij het verzamelen van gegevens over leerlingen niet alleen hun belemmerende factoren in kaart, maar ook hun mogelijkheden, talenten, positieve kwaliteiten en stimulerende factoren, zowel ten aanzien van de basisvaardigheden taal en rekenen als de werkhouding/taakaanpak en sociaal-emotionele ontwikkeling.*
8. De leraren verzamelen en ordenen bovenstaande gegevens van alle leerlingen in één of meerdere (digitale) groepsoverzicht(en).

* Indicator 4, 5 en 7 behoren tot de grondhouding van elke leerkracht en zijn tenminste van toepassing op leerlingen die extra aandacht nodig hebben

In deze uitgave:

1. Systematisch en actueel de vorderingen en ontwikkelingen van leerlingen volgen
2. Leerlingen signaleren die extra aandacht nodig hebben
3. De onderwijsbehoeften van leerlingen benoemen
4. Het onderwijs afstemmen op verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen
5. Doelgericht groepsplan opstellen
6. Het groepsplan uitvoeren
7. Het groepsplan evalueren
8. Groepsbesprekingen
9. leerlingenbesprekingen

Leerlingen signaleren die extra aandacht nodig hebben:

9. Leraren signaleren op basis van de verzamelde gegevens vroegtijdig leerlingen in het groepsoverzicht die de komende periode extra instructie, ondersteuning en/of begeleiding nodig hebben om de gestelde doelen te bereiken, maar ook excellente leerlingen die extra uitdaging nodig hebben om aanvullende doelen te bereiken.
10. Leraren signaleren leerlingen die qua gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling en werkhouding extra aandacht nodig hebben.
11. Leraren maken bij het signaleren van leerlingen gebruik van standaarden, criteria en ijkpunten die in school afgesproken zijn ten aanzien van de (leer)ontwikkeling van leerlingen. (eindtermen per leerjaar)
12. Leraren onderzoeken proactief welke doelen en cruciale leermomenten de komende periode aan bod komen en signaleren op basis van de verzamelde gegevens welke leerlingen extra instructie, ondersteuning en begeleiding nodig hebben bij het behalen van deze doelen en het passeren van deze cruciale leermomenten.

Benoemen van de onderwijsbehoeften van leerlingen:

13. Leraren stellen op basis van de verzamelde gegevens in het groepsoverzicht de onderwijsbehoeften van leerlingen vast en geven daarbij aan welke doelen de komende periode voor een bepaalde leerling nagestreefd worden en wat deze leerling (extra) nodig heeft om die doelen te bereiken. *

14. Leraren benoemen de onderwijsbehoeften doelgericht, meetbaar, realistisch en tijdgebonden. De onderwijsbehoeften van leerlingen zijn zodanig benoemd dat zij concreet richting geven aan het handelen van de leraar.

15. Leraren besteden bij het benoemen van de onderwijsbehoeften ook aandacht aan het gedrag, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de werkhouding van de leerlingen.

* Bij de keuze voor een convergente differentiatievorm hoeven enkel de onderwijsbehoeften van leerlingen benoemd te worden die de komende periode extra aandacht nodig hebben.

Het onderwijs afstemmen op verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen:

16. Leraren stemmen hun instructie, aanbod, verwerking en onderwijstijd af op de verschillen in ontwikkeling en onderwijsbehoeften tussen leerlingen. *

17. Leraren clusteren op basis van de in het groepsoverzicht verzamelde gegevens op een effectieve en haalbare manier leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften, op een wijze waarin op basis van de gestelde doelen een goede instructie en een goede afstemming van het onderwijs op leerinhoud, verwerkingsopdrachten en onderwijstijd gewaarborgd zijn. *

* In de praktijk kan de leraar tijdens een les (naast het basisaanbod) via convergente differentiatie maximaal twee tot drie instructiegroepjes effectief instructie en feedback geven. Natuurlijk kunnen, verdeeld over de dagen van de week, meerdere groepjes extra aandacht krijgen.

Doelgericht het groepsplan opstellen

18. Leraren stellen, met als onderlegger het groepsoverzicht, voor de komende periode op basis van de onderwijsbehoeften van de leerlingen en de gekozen clustering een groepsplan op, waarin voor een nader te specificeren periode het aanbod aan alle leerlingen beschreven staat.

19. Leraren hebben in het groepsplan, met als richtlijn de ambities van na te streven leerdoelen geformuleerd op schoolniveau, op basis van hoge verwachtingen van de (leer)ontwikkeling van leerlingen de doelen concreet, meetbaar, realistisch en uitdagend/stimulerend beschreven. Leraren maken hierbij gebruik van leerlijnen en hebben zicht op cruciale leermomenten in de leerlijn.

20. Leraren geven (per instructiegroep) bij de 'inhoud' van het groepsplan leerstof aan die aansluit bij de gestelde doelen en de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

21. Leraren geven (per instructiegroep) bij de 'methodiek/aanpak' in het groepsplan aan welke (extra) instructie, welke (extra) begeleiding zij geven en hoe zij daarbij gebruik maken van motiverende en activerende werkvormen.

22. Leraren geven bij de 'organisatie' in het groepsplan aan hoeveel tijd zij per week in het rooster ingepland hebben voor het uitvoeren van het groepsplan, hoe vaak per week groepje(s) leerlingen extra instructie en begeleiding ontvangen en hoeveel extra onderwijstijd zij daarbij in het rooster krijgen.

23. Leraren geven (per instructiegroep) bij de 'evaluatie' in het groepsplan aan op welke wijze zij willen gaan evalueren of de gestelde doelen bereikt zijn en hoe daarbij de leerlingen betrokken worden.

24. Leraren stellen (incidenteel), als een leerling een bijzonder aanbod nodig heeft dat zich niet laat specificeren in een groepsplan, doelgericht een (tijdelijk) individueel handelingsplan op. Ouders en leerling zijn betrokken bij het opstellen en evalueren van dit plan.

Het groepsplan uitvoeren:

25. Leraren maken dagelijks gebruik van het groepsplan. Het is een werkdocument dat in hun klassenmap zit.

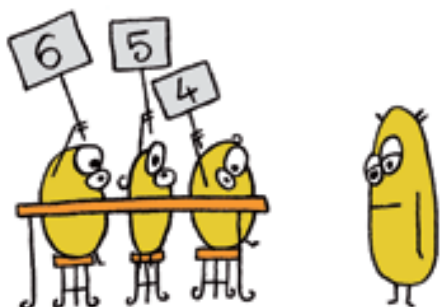
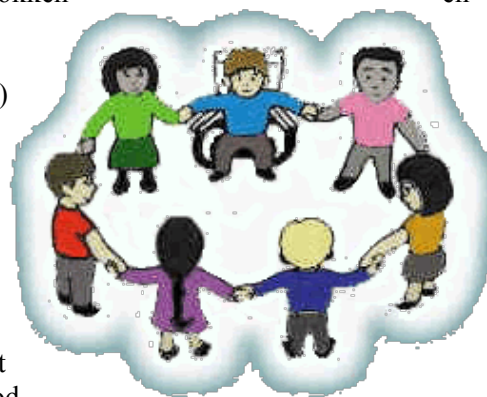
26. Leraren baseren doelgericht hun dag- of weekplanning op het groepsplan.

27. Leraren stemmen bij de uitvoering van het groepsplan hun instructie, begeleiding en verwerking af op de onderwijsbehoeften van (groepjes) leerlingen en houden leerlingen taakbetrokken en gemotiveerd.

28. Leraren besteden tijdens de uitvoering van het groepsplan op een effectieve wijze de geplande onderwijstijd en bieden indien nodig (groepjes) leerlingen extra onderwijstijd aan. De leraar maakt effectief gebruik van alle ondersteuning die hem in de klas vanuit de schoolorganisatie geboden wordt.

29. Leraren houden tijdens de uitvoering van het groepsplan de voortgang bij en stellen indien nodig het groepsplan tussentijds bij.

30. Tijdens de uitvoering van de groepsplannen vinden regelmatig klassenbezoeken plaats door de intern begeleider en/of leidinggevenden, teneinde zicht te hebben op en/of de leraren te begeleiden bij het doelgericht uitvoeren van het groepsplan en bij het afstemmen van hun instructie, aanbod, onderwijstijd en klassenmanagement op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Het groepsplan evalueren:

31. Leraren geven na afloop in de kolom 'evaluatie' van het groepsplan aan of de gestelde doelen bereikt zijn.

32. Leraren reflecteren op de uitvoering van het groepsplan en gaan na welke aanpassingen de komende periode nodig zijn.

33. Leraren reflecteren in relatie tot hun instructie, aanbod, verwerking en onderwijstijd op wat de behaalde resultaten en opbrengsten van het groepsplan zijn.

Groepsbesprekingen:

34. Na afronding van elke cyclus vinden in school groepsbesprekingen plaats, waarin (tenminste) de leraar en de intern begeleider aanwezig zijn. De intern begeleider leidt de groepsbespreking. De bespreking is gericht op het handelen van de leraar met betrekking tot het afstemmen van het onderwijs in zijn/haar groep op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.
35. Tijdens de groepsbespreking wordt het vorige groepsplan geëvalueerd en besproken wat de behaalde resultaten en opbrengsten zijn. Ook worden de behaalde resultaten afgezet tegen de doelen die op schoolniveau zijn uitgewerkt om leerling-resultaten te verbeteren.
36. Tijdens de groepsbespreking worden op basis van het groepsoverzicht aandachtspunten voor de hele groep en voor de gesignaleerde leerlingen besproken.
37. Tijdens de groepsbespreking worden op basis van het groepsoverzicht onderwijsbehoeften van (bepaalde) leerlingen verhelderd of aangescherpt.
38. Tijdens de groepsbespreking wordt de clustering van leerlingen (op zijn uitvoering en uitvoerbaarheid) besproken.
39. Tijdens de groepsbespreking wordt het nieuwe groepsplan (op zijn uitvoering en uitvoerbaarheid) besproken.
40. Tijdens de groepsbespreking worden, indien nodig, leerlingen tijdig aangemeld voor de leerlingenbespreking (of zorgteam van school). Het betreft onder meer leerlingen die (herhaald) onvoldoende profiteren van de extra zorg die zij ontvangen hebben, leerlingen met vragen over hun ontwikkelingsperspectief en specifieke onderwijsbehoeften, leerlingen met vermoedens van een ernstige problematiek of stoornis of vermoedens van problematiek in de thuis- of buurtsituatie.
41. Leraren dragen bij de overgang van leerlingen naar een nieuwe groep op basis van het meest recente groepsoverzicht en groepsplan informatie over ten aanzien van de onderwijsbehoeften van de leerlingen en over de wijze waarop het onderwijs daarop het beste afgestemd kan worden.

Leerlingenbesprekingen (besprekingen zorgteam school):

42. Voorafgaand aan de leerlingenbespreking vindt een gesprek met de ouders plaats en worden hun verwachtingen en vragen in kaart gebracht.
43. In de leerlingenbespreking zijn tenminste de intern begeleider en leraar aanwezig.* De begeleidingsvraag van de leraar staat centraal. De bespreking is gericht op het handelen van de leraar.
44. Tijdens de leerlingenbespreking worden het ontwikkelingsperspectief en de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling vastgesteld of gemonitord en nagegaan hoe de leraar in een groepsplan en/of individueel handelingsplan hieraan tegemoet komt. Er worden afspraken gemaakt over het evalueren of de gestelde doelen bereikt zijn.
45. In of vanuit de leerlingenbespreking wordt, indien nodig, de expertise van externe partners ingeroepen teneinde de vraag van een leerling, leraar en/of ouders te kunnen beantwoorden. School onderhoudt hiertoe een structurele samenwerking met externe partners in onderwijs en zorg in de regio.
46. Na afloop van de leerlingenbespreking vindt een gesprek met de ouders plaats over wat de bevindingen zijn, welke besluiten en afspraken gemaakt zijn en op welke wijze school en ouders kunnen samenwerken.

* Vaak zijn (in een zorgteam van school) ook externe deskundigen aanwezig.